

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

SUOMEN JA AHVENANMAAN
PUHEENJOHTAJUUSKAUDEN OHJELMA

POHJOLA 2025: YHTENÄINEN JA VAHVA

SISÄLLYS

PÄÄMINISTERIN JA MAANEUVOKSEN ALKUSANAT	3
YHTEISTYÖMINISTERIEN ALKUSANAT	5
TAVOITTEENA YHTENÄINEN, KILPAILUKYKYINEN JA KESTÄVÄ POHJOLA	7
PAINOPISTEINÄ YHTEISKUNTATURVALLISUUS SEKÄ LAPSET JA NUORET	9
KESTÄVÄ POHJOLA	12
KILPAILUKYKYINEN POHJOLA	15
SOSIAALISESTI KESTÄVÄ POHJOLA	19
KUTSUMME MUKAAN RAKENTAMAAN KESTÄVÄÄ, TOIMINTAKYKYISTÄ JA YHTENÄISTÄ POHJOLAA VUONNA 2025	23
LINKIT MINISTERINEUVOSTOJEN YHTEISTYÖOHJELMIIN:	25
TIETOJA TÄSTÄ JULKAISUSTA	27

Tämä julkaisu on saatavilla myös saavutettavana verkkoversiona:

<https://pub.norden.org/politiknord2024-775>

PÄÄMINISTERIN JA MAANEUVOKSEN ALKUSANAT

Suomen pääministeri Petteri Orpo ja maaneuvos Katrin Sjögren
Ahvenanmaan maakunnan hallituksesta. Kuva: Lauri Heikkinen

Pohjoismaissa olemme historiallisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti yhteydessä toisiimme. Meillä on yhteinen arvopohja, joka perustuu demokratiaan, tasa-arvoon, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja oikeusvaltioperiaatteeseen. Puolustamme vahvasti sääntöihin perustuvaa maailmanjärjestystä. Pohjoismaisen yhteistyön perustana ovat kansojemme läheinen suhde, kansalaisten väliset suorat yhteydet ja aktiivinen kansalaisjärjestökenttä. Pääministerien Visio 2030 johtotähtenään Suomen hallitus ja Ahvenanmaan maakunnan hallitus luotsaavat Pohjoismaiden ministerineuvoston työtä kohti sitä, että Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue.

Pohjoismainen yhteistyö on ajankohtaisempaa kuin koskaan. Venäjän julma hyökkäyssota Ukrainaa vastaan rikkoo räikeästi kansainvälistä oikeutta. Se on aiheuttanut suurta kärsimystä Ukrainan kansalle ja uhkaa turvallisuutta Euroopassa ja globaalisti. Pohjoismaat tukevat Ukrainaa monin tavoin. Yhteistyön jatkamisella vahvistamme yhteiskuntaturvallisuutta mukaan lukien varautumista ja resilienssiä Pohjolassa. On myös monia muita kriisejä ja haasteita, joihin valmistaudumme vastaamaan yhdessä parhaalla mahdollisella tavalla.

Oikeudenmukaisessa ja osallistavassa yhteiskunnassa torjumme aktiivisesti syrjintää ja eriarvoisuutta. Pohjoismaissa rakennamme yhteiskuntaa niin, että kaikki voivat olla mukana.

Pohjoismaissa näemme avoimien markkinoiden ja toimivan kilpailun hyödyt. Pohjoismaiden globaali taloudellinen asema ja kilpailukyky ovat avainasemassa elinkeinoelämän kehityksen ja yhteiskunnan hyvinvoinnin varmistamisessa. Puheenjohtajuutemme edistää kilpailukykyä vahvistamalla yhteistyötä muun muassa innovaatioiden ja kestävien ratkaisujen aloilla. Digitalisaatio ja laadukas koulutus ovat keskeisiä tekijöitä kilpailukykyisen ja globalisoituvassa maailmassa pärjäävän talouden luomisessa.

Myös Pohjoismaissa tilanne vaatii lisäponnistuksia. Varautumisen edelleen kehittämiseksi tarvitsemme lisää pohjoismaista yhteistyötä. Tarvitsemme enemmän yritteliäisyyttä Pohjoismaissa ja Euroopassa, jotta kilpailukykyämme voidaan merkittävästi vahvistaa. Tarvitsemme entistä kohdennetumpia toimia, joilla suojellaan luottamusta, joka on ollut yksi menestyksekkään ja hyvinvoivan Pohjolan rakentamisen kulmakivistä. Yhdessä voimme ottaa suuria askelia eteenpäin.

Suomi ja Ahvenanmaa johtavat yhdessä Pohjoismaiden ministerineuvoston työtä vuonna 2025. Suomi toimii lisäksi puheenjohtajana ulkoministerien N5-yhteistyössä ja puolustusministerien Nordefco-yhteistyössä. Toimimme vuoden aikana myös Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin puheenjohtajana. Laaja-alaisen pohjoismaisen yhteistyön syventäminen on tärkeämpää kuin pitkään aikaan.

Odotamme hedelmällistä yhteistyötä puheenjohtajuuskauden aikana yhteisen Pohjolamme rakentamisessa.

YHTEISTYÖMINISTERIEN ALKUSANAT

Suomen ja Ahvenanmaan pohjoismaisen yhteistyön ministerit Anders Adlercreutz (oik.) ja Annika Hambrudd (vas.). Kuva: Katarina Koch

Suomen ja Ahvenanmaan puheenjohtajuuskaudella Pohjoismaiden ministerineuvostossa vuonna 2025 jatkamme työtä Visio 2030:n ja sen kolmen strategisen painopisteen toteuttamiseksi. Kunkin hallinnonalan poliittiset painopisteet on nyt tunnistettu sektorikohtaisissa yhteistyöohjelmissa ja niihin liittyvissä työsuunnitelmissa. Vuoden aikana työssä on päästävä hyvään vauhtiin vuoden 2030 maaliviivaa silmällä pitäen.

Viime vuosina yhteiskunnissamme ja lähialueemme turvallisuustilanteessa on tapahtunut perustavanlaatuisia muutoksia. Erityisen tärkeitä ovat myös ilmastonmuutoksen ja luontokadon aiheuttamat haasteet. Emme tiedä, milloin seuraava pandemia on ovella. Hybridivaikuttamisesta tulee yhä tavallisempaa.

Pohjoismaat erottautuvat globaalissa vertailussa tasa-arvoisina ja osallistavina yhteiskuntina. Vahva lehdistönvapautemme ja sananvapautemme yhdessä medialukutaitoisen väestön ja vahvan oikeusvaltion kanssa antavat hyvät edellytykset vastustaa ulkoista vaikuttamista. Pohjoismaiden ministerineuvostoon kuuluu useita hallinnonaloja ja se soveltuu tämän vuoksi hyvin siviilivalmiutta ja kokonaisturvallisuutta koskevaan työhön. Suomen ja Ahvenanmaan puheenjohtajuus haluaa edistää sitä, että koko Pohjola on mahdollisimman hyvin valmistautunut mahdollisiin kriiseihin.

Tulemme kiinnittämään huomiota Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön Lapset ja nuoret -teemassa, jotta voimme varmistaa vahvan ja monipuolisen sitoutumisen myös jatkossa.

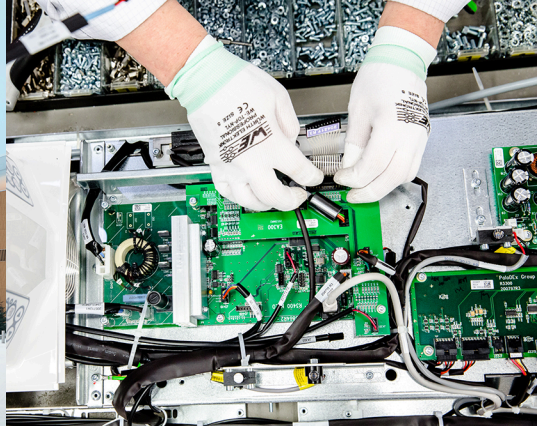
Rajaestetyön uudistamisen suunnitteluvaihe on valmis ja nyt on aika työskennellä tarmokkaasti sekä kansallisesti että yhteispohjoismaisesti, jotta toisessa Pohjoismaassa on helppo asua, opiskella, työskennellä ja toimia yrittäjänä.

Tiivistämme lähialueiden alueellista työtä jatkuvasti. On ilahduttavaa, että Baltian maat ovat entistä tiiviimmin mukana pohjoismaisessa yhteistyössä. Samalla jatkuu myös kansainvälinen profiloituminen erityisesti pohjoismaisten suurlähetystöjen yhteisillä hankkeilla ympäri maailmaa.

Pohjoismaiselle yhteistyölle on nyt pitkästä ajasta erittäin vahva momentum. Tämä ei kohdistu vain perinteisesti suuriin pohjoismaisiin yhteistyösektoreihin kulttuuriin ja koulutukseen, vaan halukkuus tehdä enemmän on levinnyt koko kentälle. Samalla on tärkeää olla pitämättä pohjoismaista yhteistyötä itsestäänselvyytenä. Puheenjohtajuuskaudella tavoittelemme entistä vahvempaa ja kunnianhimoisempaa yhteistyötä, joka tuottaa pohjoismaisia ratkaisuja, uutta ja kysyttyä tietoa ja luo alustoja pohjoismaiselle yhteistyölle. Pohjoismaisen hyödyn ja lisäarvon on hyödytettävä kaikkia. Pohjolamme on yhtenäinen ja vahva, ja meidän kaikkien saavutettavissa.

Vuoden 2025 aikana siirrymme vision toimeenpanon viimeiseen ratkaisevaan vaiheeseen. Koko pohjoismainen konserni työskentelee kohti samaa tavoitetta. Keskittyneellä ja tehokkaalla yhteistyöllä saavutamme haluamamme tulokset ja voimme edistää ajankohtaisia painopisteitämme.

Pohjoismaisin yhteistyöterveisin!

Kuvat: Julia Kivelä/ Finnish Lakeland/Jyväskylä Region. Tuomas Uusheimo/ Helsinki Partners. Sakari Piippo.

TAVOITTEENA YHTENÄINEN, KILPAILUKYKYINEN JA KESTÄVÄ POHJOLA

Pääministerien hyväksymä yhteinen visio Pohjolasta maailman kestävämpänä ja integroituneimpana alueena vuoteen 2030 mennessä ohjaa Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaa. Visio sisältää kolme strategista painopistettä: kestävä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola. Ministerineuvoston työssä kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapsen oikeudet ja nuoret ovat läpileikkaavia teemoja.

Suomen ja Ahvenanmaan yhteisellä puheenjohtajuuskaudella alkaa vision ratkaiseva, vuoteen 2030 ulottuva kausi, jota varten ministerineuvosto on laatinut pääkohtiin keskittyvän toimintasuunnitelman. Kaikilla ministerineuvostoilla on toiminnan tavoitteita ja osatavoitteita määrittävä yhteistyöohjelma vuosille 2025–2030. Mahdollisimman tuloksellisen työn varmistamiseksi jokaisella sektorilla tulee lisäksi olla työsuunnitelma käytännön toimia varten.

Puheenjohtajuuskaudella toimimme sen puolesta, että visiota kohti edetään tehokkaasti pohjoismaista hyötyä tuottaen. Ministerineuvoston työmenetelmien ja toimenpiteiden tulee olla tuloksellisia ja johdonmukaisia. Suomen hallitus tukee sihteeristön hallinnon kehittämistyötä ja esittää, että sihteeristössä pohjoismaisella sopimuksella työskentelevien tulisi hallita suullisesti ja kirjallisesti vähintään kaksi pohjoismaista kieltä, joista vähintään toinen on skandinaavinen kieli.

Painotukset sekä vihreään että digitaaliseen siirtymään ovat osoittautuneet oikeiksi valinnoiksi kestävä, yhdenvertaisen ja yhteentoimivan Pohjolan edistämiseksi.

Puheenjohtajuuskaudella edistetään kestävä ja yhdenvertaista **digitalisaatiota** sekä tehokkaan ja turvallisen rajat ylittävän tiedonhallinnan toteutumista. Tavoitteena on, että ilmasto- ja ympäristövaikutuksia osataan arvioida nykyistä paremmin ja muutosta toteutetaan päästöjä vaikuttavasti ja teknologianeutraalisti alentavilla toimilla. Pohjoismaat voivat toimia esimerkkinä digitaaliseen yhteiskuntaan siirtymisessä. Muutoksessa tarvitaan toimia, joilla tuetaan laajasti digitaalisten teknologioiden, kuten 5-

7G:n, tekoälyn ja datapohjaisten ratkaisujen turvallista käyttöä ja varmistetaan niiden yhdenvertainen saatavuus sekä teknologianeutraaliuus.

Toimiva, demokraattinen ja yhdenvertainen digitaalinen yhteiskunta edellyttää digitaalista lukutaitoa, digitaalisten laitteiden ja palvelujen käyttötaitoa sekä digitaalisten palvelujen ja tuotteiden esteettömyyden toteutumista. Digitaalinen turvallisuus ja varautuminen korostuvat digitalisaation muuttaessa yhteiskuntaa. Yhteiskuntaturvallisuuden kannalta kansalaisten digitaalinen osaaminen ja toimijoiden varautuminen ovat keskeisessä asemassa.

Asumisen, opiskelun, työskentelyn ja yrittämisen maiden rajojen yli pitää olla helppoa Pohjolassa. Puheenjohtajuusvuonna edistämme **vapaata liikkuvuutta** Pohjolassa ja toimimme rajaesteiden poistamiseksi ministerineuvostoissa ja rajaesteneuvostossa, jonka uuden mandaatin 2025–2030 sujuvaan käynnistämiseen panostetaan. Keskiössä on muun muassa eteneminen väestökirjanpitolietojen vaihdossa, ja verotuksen osalta mahdollisten uudistuksien arviointia jatketaan edeltävällä puheenjohtajuuskaudella tehtyjen linjausten pohjalta. Rajat ylittävää toiminnallista yhteistyötä edistävät myös raja-alueilla toimivat komiteat, joilla on tärkeä rooli yhtenäisen, integroidun, kestävän ja kilpailukykyisen Pohjolan kehittämisessä.

Pohjoismaiden etu on Euroopan unionin kehittäminen paremmaksi ja toimivammaksi. Monissa **EU-asioissa** voidaan ennakolta vaikuttaa rakentavasti erilaisissa samanmielisten jäsenvaltioiden kokoonpanoissa. Haluamme Pohjoismaiden innostavan ja tarjoavan aktiivisesti kokemuksiaan, standardejaan ja ratkaisujaan partnerimaiden olosuhteet ja rakenteet huomioiden. Voimme myös saavuttaa pohjoismaista hyötyä koordinoimalla tapaa, jolla EU:ssa päätetyt asiat pannaan täytäntöön Pohjoismaissa. Pohjoismaiden etu on vaikuttaa näihin asioihin yhdessä.

Suomi painottaa Ukrainan tuen jatkamisen merkitystä. Pohjoismaiden ministerineuvoston tulee jatkaa **Ukrainan** tukemista jälleenrakentamisessa sekä oikeusvaltiokehityksen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamisessa. Lisäksi koulutussektorin ja tilapäistä suojelua saavien henkilöiden tukemista on jatkettava.

Visio 2030 ohjaa yhteistyötä. Pääministerit vastaavat pohjoismaista yhteistyötä koskevista kysymyksistä, ja heitä avustaa kunkin maan yhteistyöministeri. Hallitukset kokoontuvat pohjoismaisiin kokouksiin 14 eri sektorilla. Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö tukee ministerineuvostojen työtä pääsihteerin johdolla.

Kuvat: Harri Tarvainen/Visit Finland. Business Finland. Eeva Anundi/ Business Finland.

PAINOPISTEINÄ YHTEISKUNTATURVALLISUUS SEKÄ LAPSET JA NUORET

Suomi kiinnittää puheenjohtajuuskaudellaan erityistä huomiota yhteiskuntaturvallisuuteen, mukaan lukien kriisivarautumiseen ja resilienssiin sekä lapsiin ja nuoriin.

Puheenjohtajuuskaudella korostamme tarvetta vahvistaa Pohjoismaiden kriisinkestävyyttä edistämällä **kokonaisvaltaista ja laaja-alaista varautumista** kriiseihin ja hybridiuhkiin.

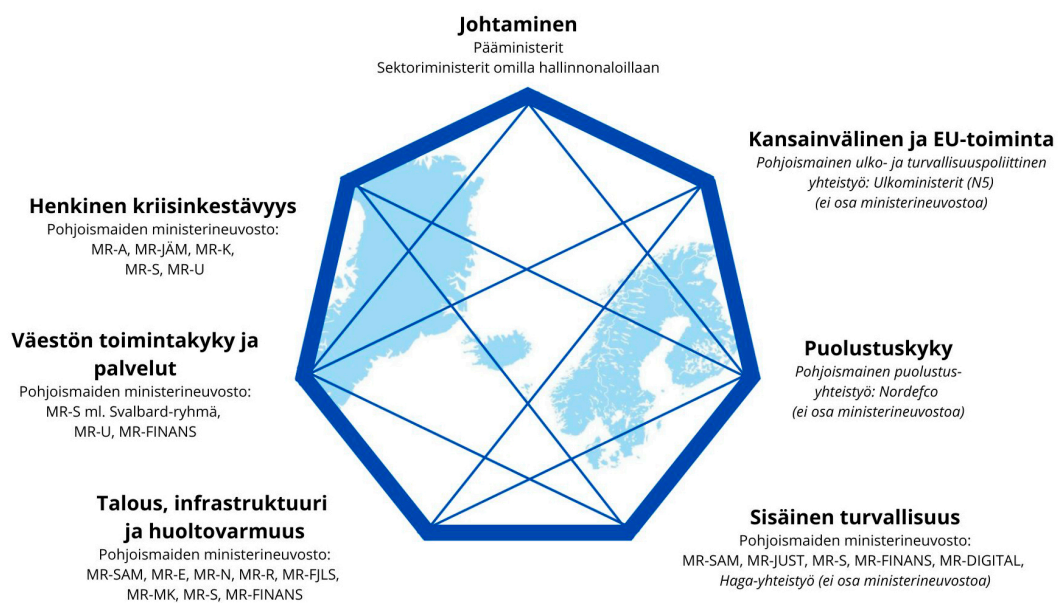
Ahvenanmaalle, Färösaarille ja Grönlannille tullaan valmistelevaan mahdollisuus osallistua tähän työhön. Pohjoismaiden resilienssiä ja toimintakykyä kriiseissä tulee johdonmukaisesti kehittää ja huomioida koordinoitusti kaikki politiikkasektorit varautumisen vahvistamisessa. Hallitusten välinen pohjoismainen yhteistyö eri sektorien ministerineuvostoissa tarjoaa tähän työhön hyvät puitteet. Pohjolan tulee olla Euroopassa vahva toimija, joka kykenee vastamaan kriiseihin, kuten luonnonkatastrofeihin, pandemioihin ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen nopeasti ja tehokkaasti. EU:ssa Suomi edistää aloitetta varautumisunionistrategian valmistelusta.

Muuttuvassa toimintaympäristössä viranomaisten on keskeistä kiinnittää huomiota yhteiskuntien jatkuvuuden turvaamiseen, häiriötilanteiden kuten kyberuhkien hallintaan, huoltovarmuuteen ja poikkeusoloihin varautumiseen. Kaikissa Pohjoismaissa on käytössä kansalliset yhteistoimintamallit, joissa toimijat jakavat ja analysoivat turvallisuutta koskevaa tietoa sekä suunnittelevat, harjoittelevat ja toimivat yhdessä. Koronapandemiasta opittiin, miten tärkeää on kaikkien yhteiskunnan sektoreiden toiminta kriisitilanteissa muun muassa kansalaisten kriisinsietokyvyn ylläpitämiselle, osallistumiselle ja palautumiselle. Suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokyky perustuu kokonaisturvallisuuden toimintamallin mukaisesti kykyyn ylläpitää yhteiskunnan elintärkeitä toiminnot kaikissa olosuhteissa, mikä edellyttää saumatonta yhteistyötä viranomaisten välillä. Suomi on valmis tarjoamaan osaamista ja oppeja kokonaisturvallisuudesta ja kokonaismaanpuolustuksesta myös muiden maiden hyödynnettäväksi.

Kansallisen tason toimintaa on tarpeen täydentää pohjoismaisella yhteistyöllä.

Puheenjohtajuuskaudella edistetään varautumis- ja resilienssityötä ministerineuvoston eri sektoreilla, oli sitten kyse osaamisen kehittamisestä ja perusselvitysten laadinnasta, tutkimuksesta tai askelista kohti yhteistä varautumista, esimerkiksi riskikartoitusten muodossa. Suomi korostaa selkeän kokonaiskuvan merkitystä varautumisen vahvistamisessa ja yhteistoiminnan kehittämisessä. Pohjoismaiden ministerineuvostossa tehtävä työ vaikuttaa osaltaan siihen, että Pohjola on mahdollisimman vahva, varautunut ja resilientti.

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ Yhteiskuntaturvallisuus ml. kriisivarautuminen ja resilienssi; *Elintärkeät toiminnot*

Luottamuksella on tärkeä rooli niin kriiseistä selviytymisessä kuin kriisien ennaltaehkäisyssä. Koulutuksella ja kulttuuripalveluilla vahvistetaan kansalaisten tietoja ja taitoja toimia muuttuvassa yhteiskunnassa. Väestön hyvinvointi, terveys ja toimintakyky, syrjäytymisen ehkäisy sekä tasa-arvoinen ja demokraattinen yhteiskunta tukevat yhteiskunnallista vakautta ja käsitystä oikeudenmukaisuudesta. Kansalaisjärjestöjen, kirkkojen, toisten uskonnollisten yhteisöjen ja muiden tahojen toiminta tarjoaa ihmisille sosiaalisen viitekehäksen, joka rakentaa luottamusta ja kaikille oikeudenmukaista yhteiskuntaa.

Huoltovarmuus on yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden perusta. Suomi vahvistaa pohjoismaista valmius- ja huoltovarmuusyhteistyötä. Ruokaturvallisuus ja energiahuoltovarmuus ovat olennaisesti osa huoltovarmuutta. Suomi edistää pohjoismaisen huoltovarmuusverkoston perustamista. Verkosto arvioisi aluksi huoltovarmuuteen ja varautumiseen liittyviä pohjoismaisia asiakokonaisuuksia, joita on

tarkoituksenmukaista toteuttaa pohjoismaisella tasolla, ja laatisi toimintasuunnitelman.

Suomi yhdessä Ahvenanmaan kanssa edistää **lasten ja nuorten oikeuksien toteutumista sekä hyvinvoinnin ja osallisuuden lisäämistä Pohjolassa**. Ministerineuvostossa tehtävää lapsia ja nuoria koskevaa työtä tulee myös seurata systemaattisesti. Lapsen oikeuksia suojellaan asettamalla lapsen etu etusijalle, mikä tarkoittaa myös lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamista. Ministerineuvoston työtä ohjaava YK:n lapsen oikeuksien sopimus on poikkeuksellisen laaja, kattava ja yksityiskohtainen. Lapsella on oikeus välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon, mikä velvoittaa aikuisia varmistamaan lapsen oikeuksien toteutumisen ja suojelemaan lapsia heidän oikeuksiinsa kohdistuvilta laiminlyönneiltä.

Suomi ja Ahvenanmaa kiinnittävät puheenjohtajuuskaudellaan erityistä huomiota yhteiskuntaturvallisuuteen, mukaan lukien kriisivarautumiseen ja resilienssiin sekä lapsiin ja nuoriin.

Kuvat: Ari-Pekka Darth. Tim Bird. Riitta Supperi/Keksi/Team Finland.

KESTÄVÄ POHJOLA

Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja saastuminen ovat ihmiskunnan suurimpia haasteita. Niihin tulee löytää yhteispohjoismaisia ratkaisuja edistämällä teknologianeutraalisti puhdasta energiatuotantoa, hiilineutraaliutta, luonnon monimuotoisuutta, vahvoja ekosysteemejä sekä kiertotaloutta ja kestävää biotaloutta. Pohjolan on jatkossakin oltava innovaatiovetoisen ja kilpailukykyisen puhtaan siirtymän edelläkävijä maailmassa.

Puhdas siirtymä mahdollistaa muutoksen kohti ympäristön kannalta kestävää taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen ja fossiilisiin polttoaineisiin. Muutos kohti kestävää kasvua voi tarkoittaa esimerkiksi investointien lisäämistä puhtaaseen energiaan, kiertotalousratkaisujen hyödyntämistä, vähäpäästöiseen liikenteeseen siirtymistä teknistaloudellisesti kestävästi sekä luonnon monimuotoisuuden suojelua ja vahvistamista. Energiasiirtymän mahdollistamiseksi tarvitaan lisääntyvän sähköntuotannon ja -kysynnän ohella myös uusia teknologioita ja innovaatioita. Digitalisaatiolla, osaamisella ja tutkimuksella on tässä merkittävä rooli.

Puhdas siirtymä on merkittävä mahdollisuus Pohjolan maaseutu- ja kaupunkialueille. Maaseutualueet ja syrjäisemmät seudut voivat hyödyntää muutoksen tarjoamia kehittämismahdollisuuksia. Siirtymän edellytyksiin voidaan vaikuttaa niin alueidenkäytön kuin aluekehittämisen keinoin. Puhdas energia mahdollistaa teollisuuden uudistumisen ja myös uudet investoinnit sekä niiden myötä syntyvät uudet työpaikat. Siirtymän mahdollisuudet ovat eri alueilla erilaisia minkä vuoksi alueellisen oikeudenmukaisuuden ja hyväksyttävyyden näkökulmat ovat tärkeitä.

Väestökehitys haastaa sekä kasvavia **kaupunkiseutuja että väestöään menettäviä alueita**. Hyvän elämän edellytyksiä ja vetovoimatekijöitä on kuitenkin kaikenlaisilla alueilla. Väestöään menettävillä tai syrjäisillä alueilla tarvitaan älykästä sopeutumista, joka voi tarkoittaa jatkuvan väestönkasvun tavoitteesta luopumista. Vetovoiman ja hyvän elämän edellytysten osatekijöiden tunnistaminen ja vahvistaminen koskevat kaikkia alueita, mutta kysymys on merkittävä erityisesti kehitysloukussa olevien alueiden kannalta.

Teollisen hiilenhallinnan (CCUS) merkitys tulee todennäköisesti kasvamaan lähivuosina

metsien hiilinielujen ja -varastojen rinnalla. On tarve edistää teollisen hiilenhallinnan ratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa mukaan lukien bioperäisen hiilidioksidin talteenottoon, varastointiin ja hyötykäyttöön perustuvat ratkaisut. Suomi tulee puheenjohtajuusvuonna syventämään CCUS-alan pohjoismaista yhteistyötä ja edistämään viranomaisten, tutkimuslaitosten ja alan muiden toimijoiden tiedonvaihtoa.

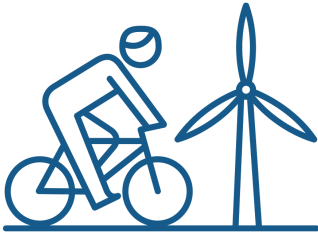
Globaalin puhtaan ja digitaalisen siirtymän odotetaan kasvattavan **mineraalisten raaka-aineiden** tarvetta, ja alalla nähdään merkittäviä mahdollisuuksia tulevaisuudessa. Pohjoismaiden vahvuutena on kallioperän runsas mineraalivaranto ja mineraaleihin liittyvä osaaminen. Pohjoismainen mineraaliala voi vastata globaaleihin haasteisiin ja tukea samalla Pohjoismaiden talouden kehitystä. Ympäristönäkökohtien huomioiminen tarjoaa mahdollisuuksia kehittää ja hyödyntää kestävämpiä ratkaisuja sekä Pohjoismaissa että maailmalla.

Pohjoismaisen **ruuantuotannon ja biotalouden** kestävyiden, resilienssin ja kilpailukyvyen vahvistaminen on tärkeä tavoite. Puheenjohtajuuskaudella edistetään biopohjaisten luonnonvarojen kestävää hoitoa ja käyttöä. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja ilmastonvaikutuksen pienentäminen ovat keskeisiä yhteistyön aiheita tällä sektorilla. Biotalousperustuvien elinkeinojen kehitys, maa- ja metsätalous, kalastus ja vesiviljely ovat avainasemassa yhteiskunnan sopeutumisessa ilmastonmuutokseen. Siirtymä kohti kestävämpiä kalatalouden energiaratkaisuja on keskeinen teema puheenjohtajuuskaudella. Yhteistyö uusien proteiinin lähteiden kehittämiseksi luo mahdollisuuksia kilpailukykyiselle ja kestäväälle tuotannolle sekä resilienssin vahvistamiselle.

Pohjoismaisessa yhteistyössä etsitään tapoja edistää elintarvikkeiden terveellistä ja kestävää kulutusta kansalliset olosuhteet huomioon ottaen. Tähän liittyy esimerkiksi työ pohjoismaisten ravitsemussuositusten toteuttamiseksi, kuluttajainformaation parantaminen sekä ruokahävikin vähentäminen. Teemat liittyvät tiiviisti ruokajärjestelmien ympäristöllisen, taloudellisen, kulttuurisen ja yhteiskunnallisen kestävyiden parantamiseen, joka on keskeinen aihe kestävä kehityksen tavoitteisiin pyrkimisessä.

Biotalousperustuvien elinkeinojen kehitys, maa- ja metsätalous, kalastus ja vesiviljely ovat avainasemassa yhteiskunnan sopeutumisessa ilmastonmuutokseen. Siirtymä kohti kestävämpiä kalatalouden energiaratkaisuja on keskeinen teema puheenjohtajuuskaudella. Yhteistyö uusien proteiinin lähteiden kehittämiseksi luo mahdollisuuksia kilpailukykyiselle ja kestäväälle tuotannolle sekä resilienssin vahvistamiselle.

Kansainvälisen ympäristö- ja ilmastoyhteistyön edistäminen jatkuu Suomen puheenjohtajuuskaudella. Nykyiset ympäristö- ja ilmastohaasteet ovat suurelta osin rajat ylittäviä ja niiden ratkaisemiseksi tarvitaan kansainvälistä yhteistyötä ja globaaleja kumppanuuksia. Pohjoismaat toimivat tuloksellisesti kansainvälisissä neuvotteluissa ja vaikuttavat kunnianhimoisten ympäristö- ja ilmastopöytäkirjojen toimeenpanoon. Viime vuosina Pohjoismaat ovat esimerkiksi vaikuttaneet aktiivisesti uuden kansainvälisen muovisopimuksen aikaansaamiseksi.

Pohjolan tulee jatkossakin olla maailman johtava innovaatiovetoisen ja kilpailukykyisen puhtaan siirtymän alue.

Kuvat: Visit Aland, Harri Tarvainen, Riitta Supperi/Keksi/Team Finland.

KILPAILUKYKYINEN POHJOLA

Pohjolan globaali taloudellinen asema ja kilpailukyky ovat ratkaisevia elinkeinoelämän kehittymisen ja yhteiskunnan hyvinvoinnin turvaamiseksi. Pohjoismaisilla yrityksillä tulee olla jatkossakin kapasiteettia ja kykyä uudistua ja kilpailla globaaleilla markkinoilla. Kilpailukykyinen Pohjola edellyttää sektoreiden välistä yhteistyötä. Pohjoismaiden tulee myös tiivistää vienninedistämistä koskevaa yhteistyötä.

Puheenjohtajuuskaudella edistetään pohjoismaisten yritysten kilpailukykyä vahvistamalla yhteistyötä muun muassa innovaatiotoiminnassa ja kestävässä ratkaisussa. Pohjolan asemaa resurssitehokkaan puhtaan energiasiihtymän houkuttelevana investointikohteena vahvistetaan. Toimiva kilpailu Pohjoismaissa auttaa elinkeinoelämää uusiutumaan. Pohjoismaissa nähdään avoimien markkinoiden ja toimivan kilpailun hyödyt. Markkinoiden toimivuutta voidaan edistää pitämällä esillä kilpailun merkitystä sekä tavoittelemalla tasapuolisen toimintaympäristön turvaavaa ja ennakoitavaa sääntelyä, joka ei aseta perusteettomia esteitä markkinoille tulolle tai markkinoilla toimimiselle.

Väestön hyvä **osaamis- ja koulutustaso** luo edellytyksiä talouden kestävälle kasvulle ja vahvistaa yhteiskunnallista resilienssiä muuttuvassa maailmassa. Ilman laadukasta osaamista ei synny yhteiskunnan kannalta tärkeitä ja kestäviä innovaatioita. On tärkeää, että koulutusjärjestelmämme Pohjoismaissa tuottavat riittävästi osaamista ja tekijöitä myös kriittisille aloille huoltovarmuuden turvaamiseksi sekä kiertotalouden tarpeisiin. Huomiota tuleekin kiinnittää siihen, että ammatillisessa koulutuksessa ja korkea-asteella vastataan riittävästi kriittisten alojen osaamistarpeisiin.

Tutkimuksen rooli Pohjoismaissa on vahva. Monitieteisen ja yhteistyörakenteiden rajat ylittävän tutkimuksen avulla löydämme käytännön ratkaisuja suuriin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Ministerineuvostossa ja sen päätöksenteossa tulee toimia johdonmukaisesti tutkimuksen ja tutkitun tiedon pohjalta.

Suomi ja Ahvenanmaa jatkavat työtä **ihmisten ja yritysten vapaata liikkuvuutta** sekä talouden kasvua haittaavien rajaesteiden ratkaisemiseksi. Digitaalisesti rajaesteetön Pohjola on edellytys kestäväen kasvun aikaansaamiseksi ja kestäväen Pohjolan toteuttamiseksi. Puheenjohtajuuskaudella edistetään digitaalisesti rajaesteetöntä

Pohjolaa. Liikkuvuus on tärkeä keino kehittää koulutuksen ja opetuksen laatua sekä toisaalta helpottaa osaajapulaa. Liikkuvuus vahvistaa myös taide- ja kulttuurialan yhteistyötä sekä eri kansalaisyhteiskunnan toimijoiden hankkeiden luomista ja verkostoitumista. Pohjoismainen ja myös eurooppalainen liikkuvuus on viime vuosina vähentynyt, joten puheenjohtajuuskaudella on syytä edistää Pohjoismaiden välistä laadukasta liikkuvuutta.

Puhtaan energiasiirtymän ja uusiutuvien energioiden käytön edistäminen on tärkeää, mikä on erityisenä painopisteenä Suomen ja Ahvenanmaan puheenjohtajuuskaudella. Pohjoismaiden **energiaturvallisuus** on keskeinen tekijä taloudelliselle vakaudelle ja yhteiskunnalliselle hyvinvoinnille. Vaikka energiaprofiilimme ovat erilaisia, yhteinen tavoitteemme on varmistaa luotettava, kohtuuhintainen ja kestävä energiahuolto. Pohjoismaissa on monenlaisia energialähteitä, mikä vähentää riskejä, jotka liittyvät liialliseen riippuvuuteen yksittäisestä energialähteestä, ja parantaa häiriönsietokykyä.

Pohjoismaat ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa sähköverkkojen ja yhteisten markkinoiden kautta. Rajat ylittävien yhteyksien avulla tasapainotamme energiantuotannon ja -kysynnän vaihteluja, tehostamme resurssien käyttöä ja parannamme toimitus- ja huoltovarmuutta. **Energiainfrastruktuurin** turvallisuus on ensiarvoisen tärkeää energian luotettavan ja keskeytymättömän toimituksen varmistamiseksi, yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojelemiseksi sekä erilaisten uhkien ja häiriöiden estämiseksi.

Riittävän **sähköntuotantokapasiteetin** varmistaminen myös kriisitilanteissa on keskeistä. Vähäpäästöinen ja kestävä energiatulevaisuus edellyttää teknologisten innovaatioiden hyödyntämistä ja yhteistyötä.

Biotaloudella on merkittävä rooli teollisuuden uudistajana ja korkean lisäarvon liiketoiminnan ja työpaikkojen mahdollistajana. Pohjoismaisella yhteistyöllä sekä resurssien kestävällä hoidolla ja käytöllä voimme parantaa Pohjolan kilpailukykyä suhteessa muihin alueisiin sekä tukea teollisuuden mahdollisuuksia biotalouden koko potentiaalain hyödyntämiseen. Yhteistyömahdollisuuksien edistäminen biopohjaisten tuotteiden ja kiertotalouden ratkaisujen löytämiseksi parantaa resurssitehokkuutta ja luo talouskasvua.

Pohjoismaisella yhteistyöllä tulee edistää biotalouteen liittyvän politiikan ja sääntelyn johdonmukaista kehittämistä sekä helpottaa ja nopeuttaa biopohjaisten tuotteiden hyväksyttävyyttä ja markkinoillepääsyä. Keskeistä on varmistaa arvoketjun sujuvuus, riittävät tutkimuspanokset sekä skaalautuvuus teolliseen mittakaavaan. Pohjoismaisella yhteistyöllä edistetään lisäksi yhteistä tutkimusta ja innovointia, sekä houkuttelee investointeja.

Uusi geopoliittinen todellisuus aiheuttaa haasteita avoimesta kansainvälisestä kaupasta ja investoinneista riippuvaisille Pohjoismaille. Maat voivat yhdessä hyödyntää vahvuuksiaan ja torjua pohjoismaisen teollisuuden haavoittuvuutta. Suomen puheenjohtajuuskaudella edistetään hanketta, jolla selvitetään Pohjolan teollisuuden **kansainvälisiä arvoketjuja** valituilla kriittisillä teollisuudenaloilla. Arvoketjujen osalta riskienhallinnassa on tärkeää huomioida myös ilmastomuutos ja siihen sopeutuminen sekä ympäristön tilan

heikentyminen. Kiertotalouden ratkaisut ovat tärkeässä osassa teollisuuden arvoketjujen haavoittuvuuden vähentämisessä.

Tulevaisuuden **liikennejärjestelmä** on turvallinen, tietopohjainen ja kestävä. Se koostuu verkoista, henkilö- ja tavaraliikenteen palveluista sekä tiedon käytöstä. Ihmisten ja tavaroiden on päästävä liikkumaan tulevaisuudessa nykyistä turvallisemmin, kestävämmiin, vähäpäästöisemmin, sujuvammin ja kustannustehokkaammin. Suomi lähestyy liikennejärjestelmäsuunnittelua puheenjohtajuuskaudellaan strategisella tasolla kokonaisturvallisuutta korostaen. Yhteistyötä on tarpeen tehdä koko liikennejärjestelmän näkökulmasta.

Liikenteen käyttövoimamuutokselle tulee luoda edellytyksiä erityisesti raskaassa liikenteessä huomioiden teknologianeutraaliuus. Kansalaisten ostovoima ja yritysten kilpailukyky on turvattava muutoksessa. Puheenjohtajuuskaudella edistetään pohjoismaisen yhteistyön hanketta, jossa selvitetään raskaan kaluston käyttövoimia.

Pohjoismainen yhteistyö liikenne-, logistiikka- ja viestintäyhteyksien parantamiseksi sekä valmiuden- ja varautumisen edistämiseksi on keskeistä. Huoltovarmuuden ja varautumisen merkitys digitaalisten ja fyysisten yhteyksien ja palveluiden kehittämisessä on korostunut. Yhteistyö ja eri sektoreiden keskinäisriippuvuuksien tunnistaminen on yhä tärkeämpää. Kriittinen infrastruktuuri on turvattava, jotta markkinat ja kansalaisten arki toimivat kaikissa olosuhteissa.

Merenkululla ja satamilla on keskeinen merkitys Pohjoismaiden ulkomaankaupan kuljetuksissa ja huoltovarmuuden takaamisessa. Pohjoismaihin heijastui vuoden 2024 aikana muun muassa Punaisenmeren tilanne ja sen vaikutukset kansainväliseen merenkulkuun, niin kutsutun varjolaivaston kasvu sekä Itämeren tilanne. Toimivat kuljetusreitit ovat Pohjoismaiden elinkeinoelämän ja sitä kautta koko yhteiskunnan kilpailukyyn elinehto. Tämän vuoksi turvallisen talvimerenkulun ja jäävahvistettujen alusten huomiointi meriliikenteen päästösääntelyssä on koko Pohjolan etu. Puheenjohtajuuskaudella edistetään merituulivoimaa ja satamien logistiikan parantamista.

Pohjoismaisessa **matkailuyhteistyössä** Suomi yhdessä Ahvenanmaan kanssa edistää vuonna 2024 laaditun matkailuyhteistyön suunnitelman toimeenpanoa ja rahoitusmahdollisuuksien kartoitusta pohjoismaisen matkailutyöryhmän, Nordic Innovationin ja ministerineuvoston sihteeristön kanssa.

Osaka EXPO 2025 -maailmannäyttelyyn osallistuminen yhteispohjoismaisella paviljongilla on hyvä esimerkki rajat ylittävästä yhteistyöstä ja erinomainen tilaisuus tuoda kansainvälisellä tasolla esiin kilpailukykyistä Pohjolaa, Pohjoismaita yhteisenä sijoitusmarkkinana sekä pohjoismaisia arvoja, kulttuuria, innovaatioita ja kestävä kehitystä.

Pohjoismaiden välinen **kulttuuriyhteistyö** yhdistää pohjoismaalaisia yli rajojen ja sillä on

suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnille ja osallisuudelle. Luovilla aloilla ja kulttuurielämällä on tärkeä rooli Pohjoismaiden kilpailukyvyyn ja kansainvälisen kiinnostavuuden vahvistamisessa. Taide- ja kulttuurialan kykyä vastata yhteiskunnallisiin haasteisiin tulee vahvistaa entisestään.

Kilpailukyinen Pohjola edellyttää sektoreiden välistä yhteistyötä. Pohjoismaiden tulee myös tiivistää vienninedistämistä koskevaa yhteistyötä.

Kuvat: Maija Astikainen/Helsinki Marketing. Mikael Ahlfors/Keksi/Team Finland.

SOSIAALISESTI KESTÄVÄ POHJOLA

Pohjoismaiset hyvinvointiyhteiskunnat ovat pitkälti perustuneet luottamukseen, useat kehityskulut kuitenkin haastavat tällä hetkellä sekä pohjoismaista hyvinvointimallia että sosiaalista koheesiota.

Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta takaa kaikille jäsenilleen tasavertaiset mahdollisuudet hyvään elämään ja samalla huolehtii ympäristöstä ja resursseista tuleville sukupolville. Oikeudenmukaisessa ja inklusiivisessa yhteiskunnassa syrjintää ja eriarvoisuutta torjutaan aktiivisesti. Parempaa kansanterveyttä edistetään myös osaltaan terveellisellä ja kestävämmällä elintarvikkeiden käytöllä. Nopeasti kehittyvä teknologia ja tekoälyn hyödyntäminen tarjoavat uusia mahdollisuuksia kaikille väestöryhmille, erityisesti nuorille. Samalla teknologian käyttöön liittyy myös uhkia, kuten kyberuhat sekä tiettyjen väestöryhmien jääminen uusien teknologioiden tarjoamien mahdollisuuksien ulkopuolelle. Puheenjohtajuuskaudella keskustellaan myös lasten ja nuorten tarkkaavaisuushäiriöiden ja ahdistusoireiden lisääntymisestä digitaalisten välineiden yleistyttyä.

Luottamus **oikeusvaltion toimivuuteen, demokratiaan ja tasa-arvoon** on olennainen osa pohjoismaisen yhteiskunnan perustaa, jota on tärkeä vahvistaa ja vaalia. Vahva sosiaalinen koheesio auttaa luomaan turvallisen ja tukea tarjoavan ympäristön yksilöille ja yhteisöille. Tällaisessa yhteiskunnassa ihmiset voivat paremmin, ja yhteiskunta on vastustuskykyisempi erilaisille kriiseille ja haasteille.

Puheenjohtajuuskauden keskiössä ovat erityisesti tiivis yhteistyö sekä tiedon- ja kokemustenvaihto nuoriso- ja jengirikollisuuden torjunnassa ja ehkäisyssä sekä rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Rikollisen toiminnan ja sitä edistävien ilmiöiden tunnistamista jatketaan, ja keskustelua käydään vankeinhoitoalan yhteistyön kehittämisestä.

Puheenjohtajuuskaudella edistetään myös demokratian kriisinkestävyttä. Eri ikäisten mahdollisuus toimia ja osallistua on yhteiskunnan moniäänisyyden ja demokratiakehityksen kannalta välttämätöntä. Korruptiontorjunta vahvistaa niin oikeusvaltion rakenteita, laajaa luottamusta ja vakaita talouksia Pohjolassa kuin heikentää järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiä. Tämän vuoksi edistämme puheenjohtajuuskaudella korruption torjuntakeinojen tunnistamista ja hyvien käytäntöjen jakamista Pohjoismaiden välillä.

Osaamis- ja koulutustason nousulla on sosiaalisia hyvinvointivaikutuksia. Viime vuosien

tutkimukset ovat osoittaneet oppimistulosten kääntyneen laskuun Pohjoismaissa. Osaamisen taso lukutaidossa, matematiikassa ja luonnontieteissä on heikentynyt ja oppimiserot kasvaneet. Puheenjohtajuuskaudella edistämme pohjoismaista yhteistyötä osaamistason laskun taustalla olevien syiden tunnistamiseksi ja ratkaisujen löytämiseksi, jotta trendi voidaan kääntää Pohjoismaissa.

Digitaalisuus ja tekoäly voivat vaikuttaa demokratian keskeisiin toimijoihin ja prosesseihin mutta ne voivat myös edesauttaa yhteiskunnan uudistumista. Puheenjohtajuuskaudella keskitytään **medialukutaitoon ja demokratiakasvatukseen**. Väärällä tai harhaanjohtavalla tiedolla voidaan tarkoituksellisesti murentaa yhteiskunnan toimintaa ja demokratiaa. Kaiken ikäisten kansalaisten vahva medialukutaito ja taito tunnistaa disinformaatiota vahvistaa aktiivista kansalaisuutta ja lisää myös yhteiskunnallista resilienssiä.

Suomen ja Ahvenanmaan puheenjohtajuuskaudella edistetään **vammaisalan** pohjoismaista yhteistyötä ja vammaisasioiden valtavirtaistamista. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta ja vahvistaa tietopohjaa vammaisten henkilöiden oikeuksista sekä edistää näin YK:n vammaisyleissopimuksen toimeenpanoa eri sektoreilla ja eri tasoilla.

Digitalisaatio ja varautuminen ovat vammaisten henkilöiden oikeuksien kannalta tärkeitä teemoja. Huomioimalla vammaisten henkilöiden oikeudet näillä osa-alueilla tuetaan sosiaalisesti kestävää Pohjolaa, jossa ketään ei jätetä jälkeen. Vammaisalan yhteistyöllä tuodaan pohjoismaista näkökulmaa myös eurooppalaisen ja globaalien tason vammaispoliittiseen keskusteluun. Lisäksi vammaisalan pohjoismaisessa yhteistyössä painopisteenä ovat vuonna 2025 ihmisoikeudet huomioiden intersektionaalinen lähestymistapa eli se, miten eri tekijät, kuten ikä ja sukupuoli, vaikuttavat vammaisen henkilön asemaan.

Pohjoismaat ovat maailman johtavia maita **sukupuolten tasa-arvon** edistämiseksi mutta myös Pohjoismailla on edelleen paljon tehtävää. Puheenjohtajuusvuonna tasa-arvoa koskevassa yhteistyössä keskitytään samapalkkaisuuteen, sukupuolittuneeseen väkivaltaan sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ihmisten hyvinvointiin. Suomi jatkaa pitkän aikavälin ihmisoikeuspoliittista linjaansa muun muassa naisten, tyttöjen, vammaisten henkilöiden, alkuperäiskansojen ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen sekä muiden erityisen haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien edistämiseksi ja puolustamiseksi.

Vuonna 2025 tulee kuluneeksi 30 vuotta Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman hyväksymisestä, jotka ovat keskeisimpiä tasa-arvoa koskevia kansainvälisiä asiakirjoja. Puheenjohtajuusvuonna tarkastellaan Pekingin toimintaohjelman merkitystä pohjoismaisesta näkökulmasta sekä katsotaan, mitä toimintaohjelmassa on vielä toteuttamatta.

Kulttuurinen moninaisuus, inklusiivisuus ja yhdenvertaisuus ovat keskeisiä pohjoismaisia arvoja. Tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa on välttämätöntä, että kaikki Pohjoismaiden asukkaat, iästä, sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, vakaumuksesta, vammaisuudesta, kielestä ja etnisestä alkuperästä riippumatta, voivat hyvin ja saavat mahdollisimman hyvät edellytykset osallistua pohjoismaiseen

kulttuurielämään ja yhteiskunnalliseen kehitykseen.

Puheenjohtajuusvuonna pohditaan yhdessä, miten vahvistetaan Pohjolan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta, lisätään osallistumista, osallisuutta ja tasa-arvoa kulttuurielämään sekä varmistetaan hyvää ja ennakoivaa yhteistyötä myös tulevaisuudessa. Samalla Suomi ja Ahvenanmaa haluavat vahvistaa keskustelua siitä, miten edistetään liikkuvuutta ja kokemusten vaihtoa pohjoismaisten taide- ja kulttuurialan toimijoiden sekä arktisten alueiden, Baltian maiden ja Pohjolan lähialueiden toimijoiden välillä.

Suomi jatkaa kokemustenvaihtoa valmius- ja varautumisasioissa sekä etsii yhteispohjoismaisia ratkaisukeinoja kulttuurin kohtaamiin suuriin haasteisiin liittyen etenkin toimintaympäristön muutoksiin, taide- ja kulttuurikentän rakenteisiin ja rahoitusnäkyymiin. Yhtenä keskeisenä teemana on uusien teknologioiden vaikutukset pohjoismaisen kulttuuripolitiikan kehitykseen, mukaan lukien teosten hyödyntäminen ja saamelainen kulttuuri luovan tekoälyn kouluttamisessa.

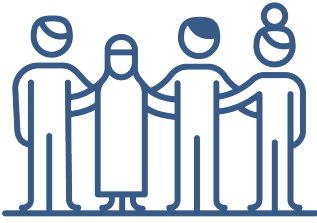
Työperäisen hyväksikäytön vastaisella toiminnalla pyritään takaamaan se, että työsuhteen vähimmäisehtoja ja muita velvoitteita noudatetaan riippumatta työntekijän taustasta. Samalla pyritään huolehtimaan siitä, että yritysten välinen kilpailu on reilua, jossa kaikki noudattavat yhteisiä pelisääntöjä. Puheenjohtajuuskaudella jatketaan työtä tällä sektorilla edistämällä työperäisen hyväksikäytön ehkäisyyn keskittyvää toimintaa, etenkin moniviranomaisyhteistyön osalta.

Psykososiaalinen työympäristö on keskeisiä teemoja pohjoismaisessa työelämässä ja yksi työsuojeluvalvonnan painopisteistä. Jatkuva muutos haastaa työelämää samalla kun hyvä työympäristö on kestävä työelämän edellytys. Psykososiaalisen työympäristön merkitys on nykyisessä työelämässä korostunut työ- ja toimintaympäristön muutosten ja työn kognitiivisten vaatimusten muuttumisen myötä. Suuri osa pohjoismaalaisista kokee, että mielen hyvinvoinnin haasteet ovat vaikuttaneet heidän työkykyynsä. Mielenterveysongelmat ovat nousseet yleiseksi työkyvyttömyyden syyksi koko Pohjolassa.

Työympäristön psykososiaalisten riskien ehkäisy ja hallinta työpaikoilla on keskeistä hyvän työympäristön saavuttamiseksi. Panostamalla psykososiaaliseen työympäristöön ennakoivasti vaikutetaan ihmisten työ- ja toimintakykyyn, koettuun terveystilanteeseen ja työssä pysymiseen. Aihe on myös tärkeä EU:ssa osana sosiaalisten oikeuksien pilaria

Kielellä on tärkeä tehtävä yhteenkuuluvuuden ja luottamuksen rakentajana sekä demokratian ja osallistumisen lujittajana. Pohjoismainen kieliyhteys on tärkeä yhteispohjoismaisen identiteetin jatkuvan kehittymisen kannalta ja se edistää samalla Pohjolan kehittymistä maailman integroituneimmaksi alueeksi. Puheenjohtajuuskaudella aloitetaan vuonna 2024 opetusministerien ja kulttuuriministerien yhdessä hyväksymän uuden Pohjoismaisen kielipoliittisen julistuksen toimeenpano. Puheenjohtajuuskaudella halutaan edistää pitkäjänteistä ja tuloksellista pohjoismaista kielipolitiikkaa, joka kehittyy ajassa, muun muassa suhteessa digitalisaatioon, tekoälyyn ja kansainvälistymiseen.

Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta takaa kaikille jäsenilleen tasavertaiset mahdollisuudet hyvään elämään ja samalla huolehtii ympäristöstä ja resursseista tuleville sukupolville.

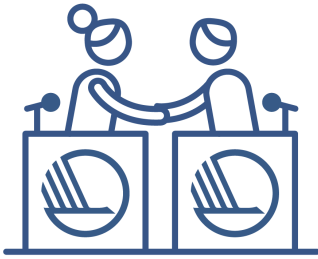
Kuvat: Daniel Eriksson/Visit Aland, Pasi Markkanen, Pasi Markkanen.

KUTSUMME MUKAAN RAKENTAMAAN KESTÄVÄÄ, TOIMINTAKYKYISTÄ JA YHTENÄISTÄ POHJOLAA VUONNA 2025

Tässä ohjelmassa tuodaan esiin painotuksiamme ja yhteisiä tavoitteitamme puheenjohtajuusvuodelle 2025. Suomen puheenjohtajuuskausi yhdessä Ahvenanmaan kanssa Pohjoismaiden ministerineuvostossa on osoitus vahvasta sitoutumisestamme pohjoismaiseen yhteistyöhön. Samalla se on myös yksi lenkki ketjussa, jossa kukin Pohjoismaa on vuorollaan vastuussa puheenjohtajuudesta.

Pohjoismaiden hallitusten sopimusperustainen yhteistyö tuo monia hyötyjä Pohjolan asukkaille. Nykyinen yhteistyö ei ole kuitenkaan itsestäänselvyys, vaan se on tulos vuosikymmeniä kestäneestä historiallisesta prosessista, jonka tärkeässä roolissa on vuonna 1971 perustettu Pohjoismaiden ministerineuvosto. Meidän on tärkeä vaalia ja kehittää edelleen tätä arvokasta, keskinäiseen luottamukseen perustuvan yhteistyön perinnettä omassa ajassamme.

Viime vuosina pohjoismaisen yhteistyön merkitys on entisestään korostunut, ja sen konkreettisia tuloksia on tärkeä tuoda esille Pohjoismaissa käytävässä julkisessa keskustelussa. Nopeasti muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä on tärkeää, että Pohjoismaat voivat etsiä yhdessä kestäviä ratkaisuja ajankohtaisiin haasteisiin ja tuoda pohjoismaisen näkökulman esiin myös globaalilla tasolla. Yhdessä olemme vahvempia.

Pohjola – yhtenäinen ja vahva

LINKIT MINISTERINEUVOSTOJEN YHTEISTYÖOHJELMIIN:

Pohjoismaiset
yhteistyö-
ministerit
—
MR-SAM

Työelämäalan
ministeri-
neuvosto
MR-A

Energiapolitiik-
an ministeri-
neuvosto
MR-E

Elinkeinopolitiikan
ministerineuvosto
MR-N

Aluepolitiikan
ministeri-
neuvosto
MR-R

Maa- ja
metsätalous-,
kalastus-,
vesiviljely- ja
elintarvikeasia-
in
ministerineuv-
osto
MR-FJLS

Tasa-arvo- ja
LGBTI-asiain
ministeri-
neuvosto
MR-JÄM

Kulttuuri-
ministeri-
neuvosto
MR-K

Oikeusasioide-
n ministeri-
neuvosto
MR-JUST

Ympäristö- ja
ilmastoasiain
ministeri-
neuvosto
MR-MK

Sosiaali- ja
terveyspolitiik-
an ministeri-
neuvosto
MR-S

Koulutus- ja
tutkimus-
ministeri-
neuvosto
MR-U

Talous- ja
finanssipolitiik-
an ministeri-
neuvosto
MR-FINANS

Digitalisaatio-
ministerineuvosto
MR-DIGITAL

Visio 2030

Kilpailukykyinen Pohjola

Haluamme yhdessä edistää Pohjolan vihreää kasvua, joka perustuu tietoon, innovointiin, liikkuvuuteen ja digitaaliseen integraatioon.

Vihreä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää yhteiskuntiemme siirtymistä vihreään talouteen sekä hiilineutraaliutta ja kestävästä kierto- ja biotaloutta.

**Pohjolasta tulee
maailman
kestävin ja
integroitunein
alue**

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää osallisuutta, tasa-arvoa ja yhtenäisyyttä alueella, jossa on yhteiset arvot ja jossa vahvistetaan kulttuurivaihtoa ja hyvinvointia.

TIETOJA TÄSTÄ JULKAISUSTA

POHJOLA 2025: YHTENÄINEN JA VAHVA. SUOMEN JA AHVENANMAAN PUHEENJOHTAJUUSKAUDEN OHJELMA 2025

PolitikNord 2024:775

ISBN 978-92-893-8063-8 PDF

ISBN 978-92-893-8064-5 ONLINE

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2024-775>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2024

Julkaistu: Oktober 2024

Kannen valokuva: Leikas/Visit Saimaa

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlandi.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Tutustu muihin pohjoismaisiin julkaisuihin www.norden.org/fi/publikationer